

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІНТЕРФЕЙСИ»

Лектор курсу			Гордієнко Тетяна Богданівна, доктор технічних наук, професор.		Контактна інформація лектора (e-mail), сторінка курсу в Moodle		e-mail: t_gord@hotmail.com ; сторінка курсу в Moodle: http://dl.dut.edu.ua/course/	
Галузь знань			12 Інформаційні технології		Рівень вищої освіти		магістр	
Спеціальність			124 Системний аналіз		Семестр		9	
Освітня програма			Інтелектуальні системи управління		Тип дисципліни		Професійної та практичної підготовки	
Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:					
			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	
	5	150	18	-	36	-	96	
АНОТАЦІЯ КУРСУ								
Взаємозв'язок у структурно-логічній схемі								
Освітні компоненти, які передують вивченню			Системи підтримки прийняття рішень Автоматизація управління бізнес-процесами Пакети прикладних програм системного аналізу					
Освітні компоненти для яких є базовою			Інтелектуальне управління в умовах невизначеності Інтелектуальні системи прийняття рішень на підприємствах Кваліфікаційна робота магістра					
Мета курсу:	Формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок використання принципів і сучасних методів в процесах проектування, розробки, розвитку і застосування інтелектуальних інтерфейсів комп'ютерних систем.							
Компетентності відповідно до освітньої програми								
Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК)					Hard-skills / Спеціальні компетентності (ШК)			

<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p>	<p>СК2. Здатність проектувати архітектуру інформаційних систем.</p> <p>СК3. Здатність розробляти системи підтримки прийняття рішень та рекомендаційні системи.</p> <p>СК5. Здатність моделювати, прогнозувати та проектувати складні системи і процеси на основі методів та інструментальних засобів системного аналізу.</p> <p>СК8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти в галузі інформаційних технологій та дотичні до неї міждисциплінарні проекти.</p> <p>СК10. Здатність до самоосвіти та професійного розвитку.</p> <p>СК11. Здатність планувати та виконувати наукові дослідження.</p>
---	---

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПН1** Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері системного аналізу та інформаційних технологій і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.
- ПН2** Будувати та досліджувати моделі складних систем і процесів застосовуючи методи системного аналізу, математичного, комп'ютерного та інформаційного моделювання.
- ПН4** Розробляти та застосовувати методи, алгоритми та інструменти прогнозування розвитку складних систем і процесів різної природи.
- ПН8** Здійснювати ідентифікацію та оцінювання параметрів математичних моделей об'єктів керування.
- ПН10** Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються
- ПН11** Вільно презентувати та обговорювати усно і письмово результати досліджень та інновацій, інші питання професійної діяльності державною та англійською мовами.
- ПН12** Застосовувати методологію сценарного аналізу в задачах науково-технічного передбачення.
- ПН13** Розробляти та викладати навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.
- ПН14** Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері системного аналізу та/або його застосувань, формулювати і перевіряти гіпотези, обирати методики та інструменти, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Тема, опис теми	Вид заняття	Оцінюван-ня за тему	Форми і методи навчання/питання для самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Загальні положення щодо інтелектуальних інтерфейсів			
Тема 1. Основні поняття, елементи, функції та властивості інтелектуальних інтерфейсів.	Лекція 1 2 год	7*	Лекція-візуалізація

<p><u>Знати:</u> основні поняття щодо інтерфейсів, поняття щодо інтелектуальних інтерфейсів, основні елементи, функції та властивості інтелектуальних інтерфейсів.</p> <p><u>Вміти:</u> розрізняти основні елементи, функції та властивості інтелектуальних інтерфейсів.</p> <p><u>Формування компетенцій:</u> ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, СК5, СК10</p> <p><u>Програмні результати навчання:</u> РН1, РН10, РН11, РН13</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 2, 4-8</p>	<p>Практичне завдання 1 2 год</p>		<p>Навчальна дискусія, обговорення задач індивідуального завдання.</p>
<p>Тема 2. Принципи розроблення інтерфейсів користувача.</p> <p><u>Знати:</u> принцип надання контролю користувачу, принцип зменшення навантаги на пам'ять користувача, принцип сумісності інтерфейсу, принципи побудови “дружнього” інтерфейсу.</p> <p><u>Вміти:</u> застосовувати принципи розроблення інтерфейсів користувача.</p> <p><u>Формування компетенцій:</u> ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4 СК5, СК10</p> <p><u>Програмні результати навчання:</u> РН1, РН10, РН11, РН13</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 2, 4-8</p>	<p>Лекція 2 2 год</p>	<p>8*</p>	<p>Лекція-візуалізація</p>
	<p>Практичні завдання 2, 3 4 год</p>		<p>Виконання практичних прикладів, навчальна дискусія. Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>
<p>Тема 3. Засоби діалогу типу “користувач-комп'ютер”.</p> <p><u>Знати:</u> загальні положення щодо діалогів, типи діалогів, розробка структури і сценарію діалогу, засоби діалогу.</p> <p><u>Вміти:</u> розрізняти типи діалогів, структури і сценарії діалогу.</p> <p><u>Формування компетенцій:</u> ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, СК5, СК10</p> <p><u>Програмні результати навчання:</u> РН1, РН10, РН11, РН13</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 2, 4-8</p>	<p>Лекція 3 2 год</p>	<p>8*</p>	<p>Лекція-візуалізація</p>
	<p>Практичні завдання 4, 5 4 год</p>		<p>Виконання практичних прикладів, навчальна дискусія. Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>
<p>Тема 1. Основні поняття, елементи, функції та властивості інтелектуальних інтерфейсів.</p> <p>Тема 2. Принципи розроблення інтерфейсів користувача.</p> <p>Тема 3. Засоби діалогу типу “користувач-комп'ютер”.</p>	<p>Самостійна робота</p>		<p>1. Основні елементи інтелектуальних інтерфейсів. 2. Принципи побудови “дружнього” інтерфейсу. 3. Засоби діалогу.</p>
<p align="center">Змістовий модуль 2. Розроблення, архітектура і тестування інтелектуальних інтерфейсів</p>			

<p>Тема 4. Розроблення інтерфейсів користувача.</p> <p>Знати: ключові елементи розроблення інтерфейсів, положення щодо розроблення інтерфейсів з орієнтацією на користувача та щодо підтримки роботи з інтерфейсом.</p> <p>Вміти: розрізняти ключові елементи розроблення інтерфейсів, елементи підтримки роботи з інтерфейсом.</p> <p>Формування компетенцій: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, СК2, СК3, СК8, СК8, СК10</p> <p>Програмні результати навчання: РН1, РН2, РН4, РН8, РН10, РН11, РН12, РН13, РН14</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 2, 4-8</p>	<p>Лекція 4</p> <p>2 год</p>	8*	Лекція-візуалізація
	<p>Практичні завдання</p> <p>6, 7</p> <p>4 год</p>		<p>Виконання практичних прикладів, навчальна дискусія.</p> <p>Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>
<p>Тема 5. Структура і характеристики взаємодії інтелектуального інтерфейсу користувача.</p> <p>Знати: структуру інтелектуального інтерфейсу, питання застосування сучасних інформаційні технології, психофізичні характеристики сприйняття інформації.</p> <p>Вміти: розрізняти психофізичні характеристики сприйняття інформації.</p> <p>Формування компетенцій: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, СК2, СК3, СК8, СК8, СК10</p> <p>Програмні результати навчання: РН1, РН2, РН4, РН8, РН10, РН11, РН12, РН13, РН14</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 2, 4-8</p>	<p>Лекція 5</p> <p>2 год</p>	8*	Лекція-візуалізація
	<p>Практичні завдання</p> <p>8, 9</p> <p>4 год</p>		<p>Виконання практичних прикладів, навчальна дискусія.</p> <p>Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>
<p>Тема 6. Види і методи тестування інтерфейсів користувача.</p> <p>Знати: загальні положення щодо тестування інтерфейсів користувача, види і зміст тестування інтерфейсів, особливості ручного і автоматизованого тестування, оцінку практичності інтерфейсів, застосовувані методи і оцінки тестування інтерфейсів.</p> <p>Вміти: застосовувати види тестування інтерфейсів, методи і оцінки тестування.</p> <p>Формування компетенцій: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, СК2, СК3, СК8, СК8, СК10</p> <p>Програмні результати навчання: РН1, РН2, РН4, РН8, РН10, РН11, РН12, РН13, РН14</p> <p>Рекомендовані джерела: 1-8</p>	<p>Лекція 9</p> <p>2 год</p>	8*	Лекція-візуалізація
	<p>Практичні завдання</p> <p>10, 11</p> <p>4 год</p>		<p>Виконання практичних прикладів, навчальна дискусія.</p> <p>Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>

<p>Тема 7. Особливості тестування інтерфейсів користувача. Знати: основні цілі та задачі тестування інтерфейсів, тестування зручності використання інтерфейсів, основні етапи і критерії тестування зручності використання інтерфейсів. Вміти: застосовувати основні етапи і критерії тестування зручності використання інтерфейсів. Формування компетенцій: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, СК2, СК3, СК8, СК8, СК10 Програмні результати навчання: РН1, РН2, РН4, РН8, РН10, РН11, РН12, РН13, РН14 Рекомендовані джерела: 1-8</p>	<p>Лекція 9 2 год</p>	<p>10*</p>	<p>Лекція-візуалізація</p>
<p>Практичні завдання 12, 13, 14 6 год</p>	<p>Виконання практичних кейсів, навчальна дискусія. Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>		
<p>Тема 4. Розроблення інтерфейсів користувача. Тема 5. Структура і характеристики взаємодії інтелектуального інтерфейсу користувача. Тема 6. Види і методи тестування інтерфейсів користувача. Тема 7. Особливості тестування інтерфейсів користувача.</p>	<p>Самостійна робота</p>		<p>1. Підтримка роботи з інтерфейсом. 2. Психофізичні характеристики сприйняття інформації. 3. Застосовувані методи і оцінки тестування. 4. Основні етапи і критерії тестування зручності використання</p>
<p>Змістовий модуль 3. Застосування інтелектуальних інтерфейсів</p>			
<p>Тема 8. Мовний інтерфейс. Знати: загальні положення щодо мовного інтерфейсу, системи автоматичного розпізнавання мовлення, характеристики мовного сигналу, класифікацію систем і методів розпізнавання мови. Вміти: розрізняти характеристики мовного сигналу, системи і методи розпізнавання мови. Формування компетенцій: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4 СК5, СК10 Програмні результати навчання: РН1, РН2, РН9, РН10, РН11, РН12, РН13, РН14 Рекомендовані джерела: 1, 2, 4-10</p>	<p>Лекція 6 2 год</p>	<p>8*</p>	<p>Лекція-візуалізація</p>
<p>Практичні завдання 15, 16 4 год</p>	<p>Виконання практичних кейсів, навчальна дискусія. Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>		
<p>Тема 9. Застосування інтелектуальних інтерфейсів користувача. Знати: універсальні діалогові системи-інтерфейси, інтелектуальні інтерфейси зі змішаною ініціативою, інтерфейси бізнес-продуктів,</p>	<p>Лекція 11 2 год</p>	<p>8*</p>	<p>Лекція-візуалізація</p>

<p>віртуальні співрозмовники. Вміти: розрізняти особливості застосування інтелектуальних інтерфейсів користувача. Формування компетенцій: ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, СК5, СК10 Програмні результати навчання: РН1, РН2, РН9, РН10, РН11, РН12, РН13, РН14 Рекомендовані джерела: 1, 2, 4-8</p>	<p>Практичні завдання 17, 18 4 год</p>		<p>Виконання практичних кейсів, навчальна дискусія. Презентація пунктів індивідуального завдання.</p>
<p>Тема 8. Мовний інтерфейс. Тема 9. Застосування інтелектуальних інтерфейсів користувача.</p>	<p>Самостійна робота</p>		<p>1. Характеристики мовного сигналу. 2. Віртуальні співрозмовники.</p>

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Комп'ютерне обладнання, мережа Інтернет ауд. 205.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Нестеренко О. В., Савенков О. І., Фаловський О. О. Інтелектуальні системи підтримки прийняття рішень: навч. посіб. – К.: Нац. академія управління, 2016. – 188 м.
2. Шаров С. В., Лубко Д. В., Осадчий В. В. Інтелектуальні інформаційні системи: навч. посіб. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – 144 с.
3. Авраменко А. С., Авраменко В. С., Косенюк Г. В. Тестування програмного забезпечення: навч. посіб. – Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2017. – 284 с.
4. Тудоран В. А. Людино-машина взаємодія: навч. посіб. – Миколаїв: НУК, 2013. – 180 с.
5. Павлов А. В. Огляд підходів до організації інтелектуального інтерфейсу користувача // Індуктивне моделювання складних систем. Вип. 11, 2019. – С. 73–84.
6. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 400 с.
7. Воронін А. М., Зіатдінов Ю. К., Климова А. С. Інформаційні системи прийняття рішень : навч. посібник. – К.: НАУ, 2009. – 136 с.
8. Башмаков А. И., Башмаков И. А. Интеллектуальные информационные технологии: учеб. пособ. – М.: Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 2005. – 304 с.
9. Елисеєва О. Е. Естественно-языковой интерфейс интеллектуальных систем: учеб. пособ. – Минск: БГУИР, 2009. – 151 с.
10. Лобанов Б. М., Елисеєва О. Е. Речевой интерфейс интеллектуальных систем: учеб. пособ. – Минск: БГУИР, 2006. – 152 с.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.
- Студент, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.

За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент видаляється з заняття, за заняття отримує 0 балів.

* КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання студентом 30 балів у сукупності за всіма темами дисципліни

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	<i>Робота на заняттях, у т.ч.:</i>	
	• присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається)	за кожне відвідування 0,55 бала
	• звіт про виконання практичного завдання	за кожен звіт максимум 5 балів
	• тестування	за кожен правильну відповідь 0,25 бала
Додаткова оцінка	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах наукових студентських робіт за спеціальністю, створення кейсів тощо.	Звільняється від іспиту
ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ <i>Іспит</i>	Метою іспиту є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Іспит проходить у письмовій формі.	40 балів

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНУ

бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка / запис в екзаменацій-ній відомості
90-100	<p>Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях.</p> <p>Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані об'єктів діяльності фахівця на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь.</p> <p>Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються.</p> <p>Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.</p>	<p>Високий</p> <p>Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.</p>	<p>Відмінно / Зараховано (А)</p>
82-89	<p>Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності.</p> <p>Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.</p> <p>Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни.</p> <p>За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.</p>	<p>Достатній</p> <p>Забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни.</p>	<p>Добре / Зараховано (В)</p>
75-81	<p>Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності.</p> <p>Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при зміні результату при заданій зміні вихідних параметрів.</p> <p>Помилки у відповідях/ рішеннях/ розрахунках не є системними.</p>	<p>Достатній</p> <p>Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.</p> <p>Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для</p>	<p>Добре / Зараховано (С)</p>

	Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних/ контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.	практичного використання викликають утруднення.	
64-74	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.	Задовільно / Зараховано (D)
60-63	Студент має певні знання, передбачені в робочій програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних/розрахункових завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни.	Задовільно / Зараховано (E)
35-59	Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутня.	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.	Незадовільно з можливістю пов- торного складання) / Не зараховано (FX) <i>В залікову книжку не проставляється</i>
1-34	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі заліку.	Незадовільний Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни	Незадовільно з обо- в'язковим повтор- ним вивченням / Не допущений (F) <i>В залікову книжку не проставляється</i>